

Тема 1. Логопедичні технології й методики у практичній діяльності логопеда

План:

1. Історичні передумови виникнення логопедичних технологій.
2. Основні поняття, класифікація логопедичних технологій.
3. Технології логопедичного впливу.

Мета лекції: розкрити сутність та структуру логопедичних технологій.

Позначення дефектів мовлення у Стародавній Русі:

- Язикоболєзнє – хвороби мовлення, комплекс різних мовленнєвих порушень.
- Косноглаголівий, косноязычен (недорікуватий) – той, який повільно говорить, наче через силу.
- Косний – значило повільний («Косноязычен аз есмь»).
- Мудьногласний, мудьноязычний – те ж саме, що й недорікуватий.
- Гугнівий – невиразний, важкий у мовленні, той, який говорить під носа.
- Гугніти – значило шепотіти («И ясн будет язык гугнивых», «Отверзшему уста гугнивому», «Купина бо показа мудьноязычному и гугнивому Моисеови»).
- Фофлівий – значило шепелявий.
- Боблівий, травлівий, флєкавий – йшлося про порушення темпу й ритму мовлення («Он же травлив, он же флекав, гугнив же паки другый, к сим же ин заяклив, боблив же есть другый и фофлет и момлет паки ин»).
- Заякливий, медленноязычен – значить заїкається («Заякливо бо, рече, есьм и медленноязычен»).
- Неморочевий, немоватий – мається на увазі неясне мовлення, вимова, дитячий лепет («детское немование»).

Позначення дефектів мовлення у Стародавній Русі:

У стародавніх слов'ян загальноприйнятого і чіткого розмежування різних дефектів мовлення не було. Але вони все ж розрізняли:

- порушення мовлення й слуху (німі й глухі),
- недоліки звуковимови (недорікуватість, травливий, фофливий),
- недоліки голосу (гугнявий),
- недоліки темпу і плавності мови (заякливий),
- недоліки фразового мовлення (німота, гугнявість).

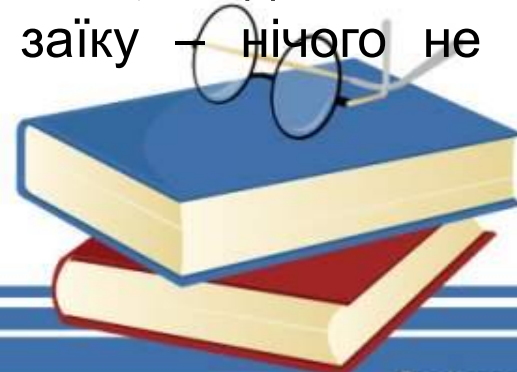
Позначення дефектів мовлення у Стародавній Русі:

Прислів'я та прикази древньоруського народу, як одні з найдавніших видів народної творчості:

1. Про артикуляцію говорили так [5]:

«У нього губа, як халява у чобота». «Говори доладно, коли язик підвішений ладно». «Великий язик у корови, та говорити не допомагає». «Сказав би і віл, але язик, як кіл». «Прожуй слово – тоді вимовиш».

2. Про темп і плавність мови (квапливість, сповільненість, запинки та заїкання): «Говорити – не працювати, поспішати не треба». «Каже, рівно як в стінку горох сипле». «Каже, як спить». «Каже, наче три дні хліба не їв». «Від його слівця не дочекаєшся кінця». «Каже – що родить». «Слово за словом в перебій іде». «Що не слово – то гиря». «Краще ногою спіткнутися, ніж язиком». «Стій – не хитайся, ходи – не спотикайся, говори – не затинайся». «Поквапити заїку – нічого не зрозуміти»

Позначення дефектів мовлення у Стародавній Русі:

Стародавні слов'яни розуміли мовленнєві порушення як хворобу чи недуг, послані на людину вищими або темними силами:

- у другому заговорі Ісуса Христа є своєрідний діалог, який відбувся між Ісусом і Недугом. Ісус запитує: «Куди йдеш, Недуг?» А той відповідає: «Іду, Пане, на людину, хворість і хвороби їй несую...». І далі перераховує їх: «...переломити щелепи, поранити зуби, оглушити вуха, засліпити очі, гугнявить наслати, викривити уста, розслабити язик, наслати спотикання язикові» тощо [5].
- У «Домострої» (XVI ст.) в главі 8 «Како врачеватися християнам отъ болезней и отъ всякихъ скорбей...» в ряді перерахованих хвороб, що за гріхи людські Бог посилає на людей для залякування і покарання, фігурують глухота, німота, недорікуватість, заїкання, гній, сухоти, зубний біль, грижа, тощо [2].

Позначення дефектів мовлення у Стародавній Русі:

Лікувальні молитви:

«Молитва Іоанна Златоуста від всіляких недугів» говорить буквально наступне: «Господи, зніми недугу і всяку хворобу у цієї людини, раба твого (ім'я) з голови і волосся, з вуст, зубів, носа, язика та під'язиччя, гортані та голосу...».

Травники, лікарські порадики, які в більшості своїй є компіляціями перекладних творів Гіппократа, Аристотеля, Галена, Авіцени, знаходять відображення погляди цих лікарів і на розлади мовлення та засоби їх подолання.

А. Басова зазначає: «Таке собі «милосердя» монастирів: убогі діти, з одного боку, викликали глибоку жалість населення і сприяли додатковому припливу пожертвувань. З іншого – за стінами монастирів, в години відсутності відвідувачів, убогі діти піддавалися звичайнісінькій експлуатації і важко працювали, заробляючи собі поїсти» [5, С. 34].

Ні логопедичної, ні психологічної допомоги вони там не отримували, а просто нещадно фізично експлуатувалися як безкоштовна робоча сила

Що таке технологія?

Сучасна клініко-педагогічна класифікація порушень мовлення:

- Дисфонія (афонія)
- Брадилалія
- Тахілалія
- Заїкуватість
- Дислалія
- Ринологія
- Дизартрія
- Алалія
- Афазія

Основні поняття:

- **«Технологія»** визначається як сукупність прийомів, застосованих у якій-небудь справі, майстерності, мистецтві (тлумачний словник).
- **Педагогічна технологія** - сукупність психолого-педагогічних установок, що визначають спеціальний набір і компонування форм, методів, способів, прийомів навчання, виховних засобів; вона є організаційно-методичним інструментарієм педагогічного процесу (Б. Т. Ліхачов).

За основними групами логопедичні технології поділяються на (за В.І. Галущенко):

- Інформаційно-комунікаційні - методи взаємодії з інформацією.
- Дистанційні освітні технології (використовувані при організації роботи з батьками).
- Інноваційні психокорекційні технології: арт-терапія, казкотерапія, психосоматична гімнастика тощо.
- Педагогічні технології з використанням нетрадиційних для дефектології прийомів: ароматерапії, хромотерапії, літотерапія, бібліотерапії тощо.
- Здоров'язберігаючі технології: кріотерапія, дихальні гімнастики тощо.
- Змішані технології - традиційні логопедичні технології з використанням нововведень.

Технології логопедичного впливу

- Технологія логопедичного обстеження
- Технології корекції звуковимови
- Технології формування мовного дихання при різних порушеннях вимовної сторони мовлення
- Технології розвитку лексико-граматичної сторони мовлення
- Технології розвитку зв'язного мовлення
- Технології корекції порушень письма
- Комп'ютерні технології у корекції порушень мовлення
- Здоров'язберігаючі технології
- Корекційно-розвиваючі технології
- Ігрові технології
- Нетрадиційні технології

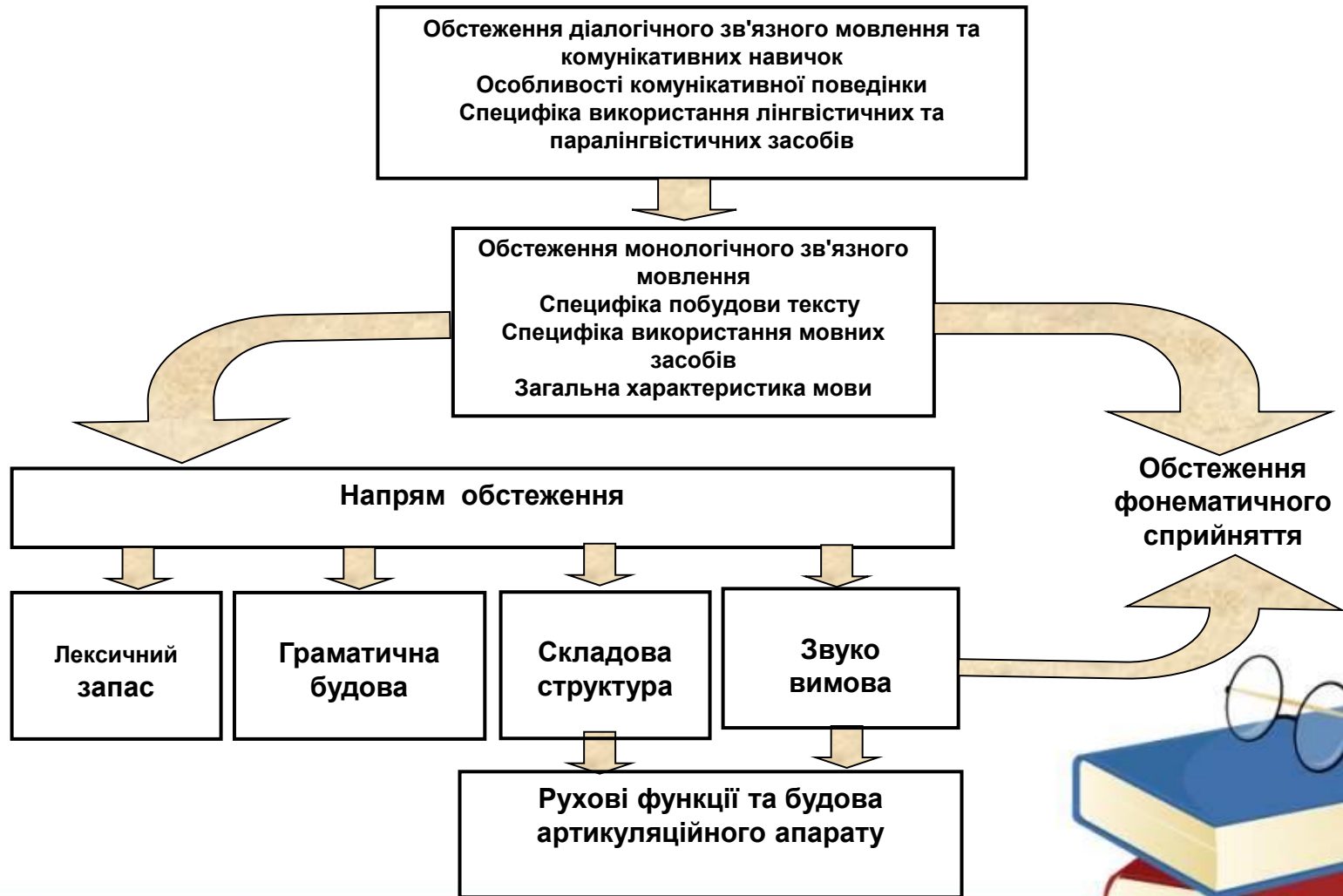

Технології та методики логопедичного обстеження

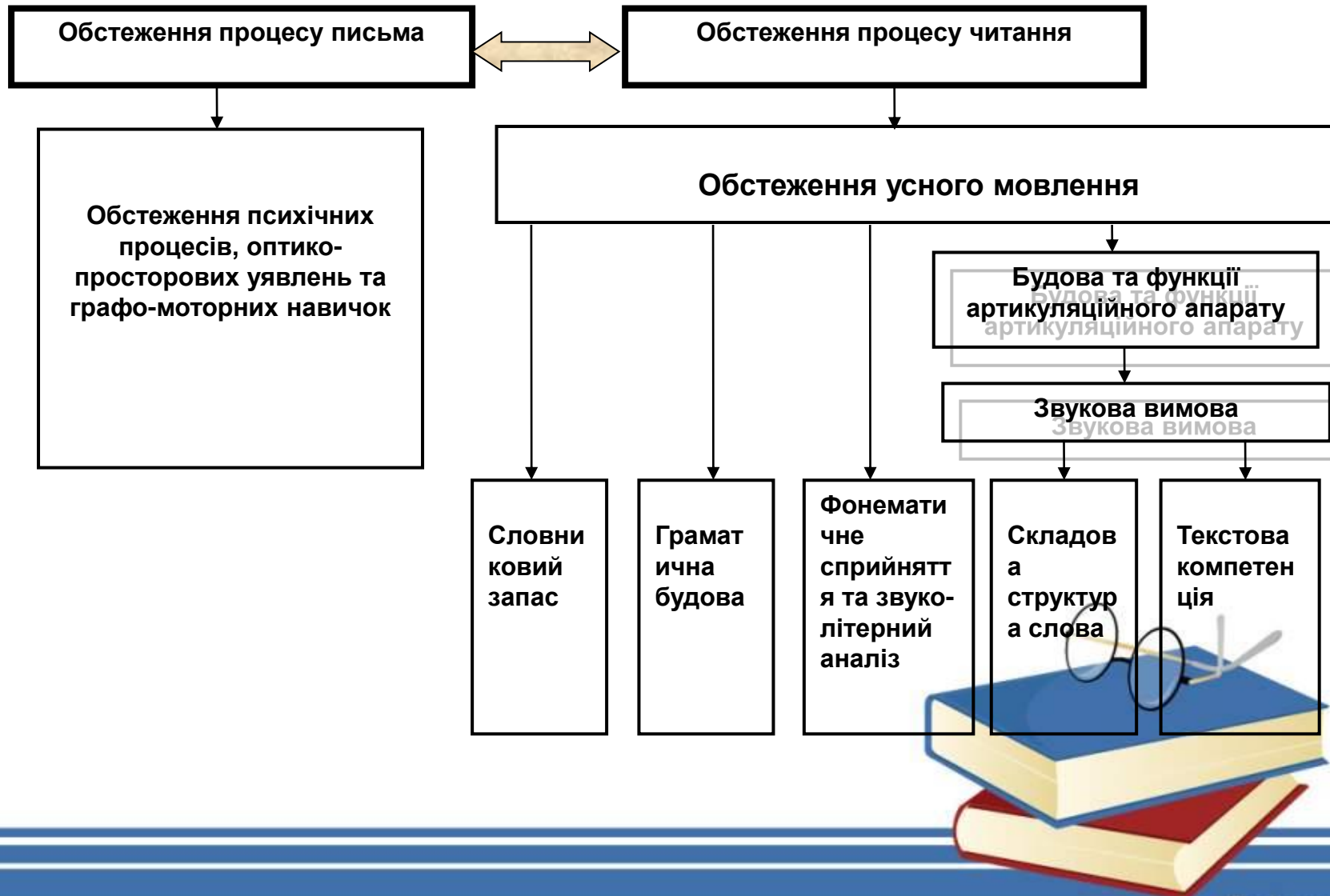
- Технологія організації логопедичного обстеження О. Е. Грибової
- Тестова методика діагностики Т.В. Ахутіної, Т.А. Фотекової
- Методика психолого- логопедичного обстеження Г.А.Волкової
- Методика Акименко В.М.
- Ілюстровані альбоми

Технологія логопедичного обстеження дошкільників

Технологія логопедичного обстеження школярів

Комп'ютерна методика логопедичного обстеження автор В. М. Акименко (діагностика мовного розвитку дітей 4-8 років)

- Обстеження з 15 розділів
- Ведення індивідуальних карток, що містять анамнестичні дані, результати обстежень, а також динаміку корекційного процесу
- Автоматичного формування бази даних, сортування та пошуку карток за заданими параметрами
- Проведення поетапної логопедичної діагностики
- Фіксації, збереження та аналізу отриманих даних
- Формування мовленнєвих карт
- Формування графіків індивідуальної динаміки мовного розвитку
- Створення групових протоколів за результатами обстеження
- Печатки мовних карт, графіків індивідуальної динаміки мовного розвитку, протоколів з даними групи.

Технології корекції звуковимови

- **Методики розвитку артикуляційних навичок**
- **Методики розвитку мовленнєвого дихання**
- **Методики формування та розвитку фонематичних процесів**
- **Пальчикова гімнастика**
- **Логопедичний масаж**

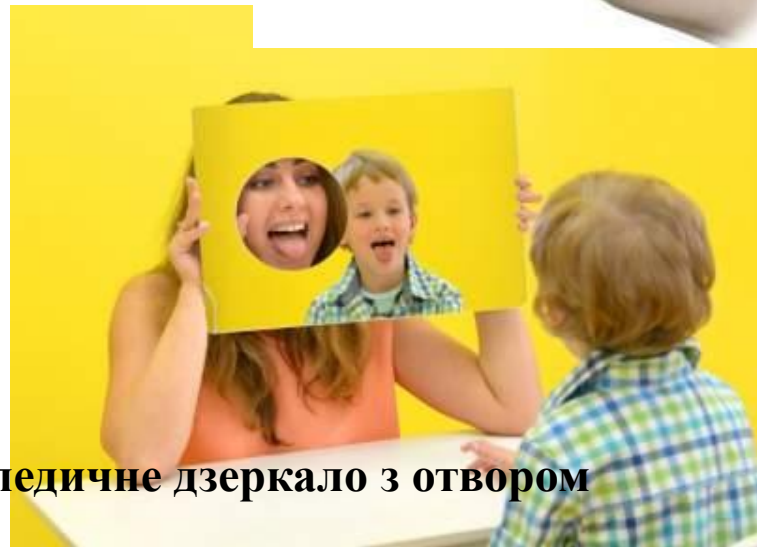
Сучасні інноваційні засоби корекції порушень мовлення

Логопедичне дзеркало, що говорить

Макет артикуляційної навігації язика

Логопедичне дзеркало з отвором

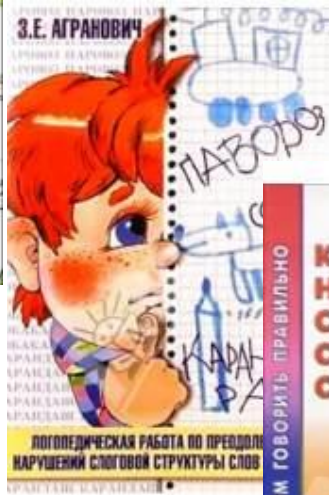
Технології розвитку лексико-граматичної сторони мовлення

збагачення та активізація словника

формування складової структури Ткаченко Т.А., Агранович З.Є.

формування словозміни та словоутворення Ткаченко Т.А.

формування граматичної будови мовлення Бойкова С.Є.

Технології розвитку зв'язного мовлення

Методика Коноваленко С. В., Коноваленко С. С.

Методика Чередніченко Н.В.

Методика Воробйової В.К.

Методика Т.А. Ткаченко

Технології корекції порушень письма

Методика Лалаєвої Р. І.

Методика Ястребовой А.В., Бессоновой Т.П.

Методика Єфименкової Л. Н.

Методика Садовникової И.Н.

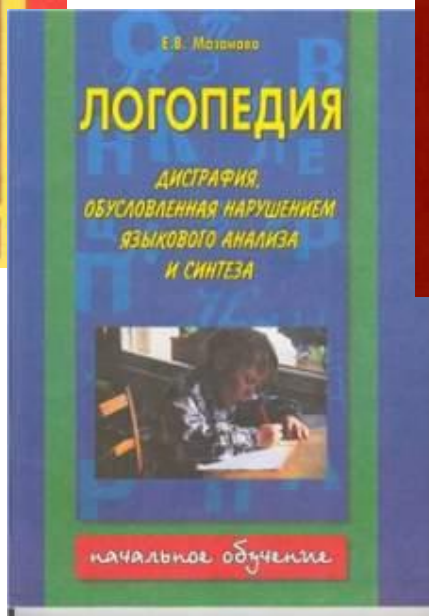
Методика Єлецкої О.В.

Азової О.И.

Методика корекції письмового мовлення Мазанової О. В.

Комп'ютерні технології у корекції порушень мови

Комп'ютерна програма для корекції мовних порушень Дельфа-142

- Меню "Звук" – 18 вправ
- Меню «Буква» - 9 вправ
- Меню "Склад" - 4 вправи
- Меню "Слово" - 19 вправ
- Меню «Речення» - 8 вправ
- Меню "Текст" - 3 вправи

Комп'ютерні засоби навчання

Сучасні логопедичні технології

Здоров'язберігаючі

- Зміна видів діяльності
- Логопедична ритміка
  - Логопедичний масаж
- Японська методика пальцевого масажу
- Су-джок терапія

Технології моделювання

- використання наочних моделей при постановці звуків
  - використання моделювання для розвитку зв'язного мовлення

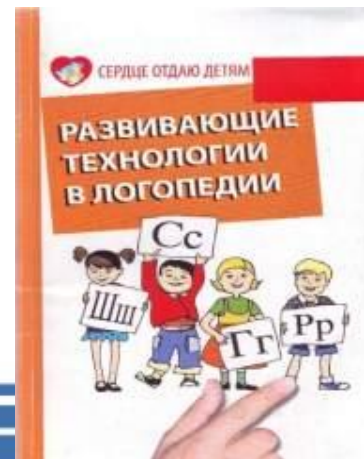
Корекційно розвивальні

- обробка навчальної інформації з позиції максимальної активності всіх аналізаторів: зорового слухового, тактильного
- завдання від простого до складного
- активні способи пізнання продуктивної обробки інформації, з використанням діяльнісного підходу, а саме наочно-дієвої та предметно-практичної діяльності
- Зміна видів діяльності

Нетрадиційні

- фітотерапія
- ароматерапія
- музикотерапія
- хромотерапія
- літотерапія
- імаготерапія
- казкотерапія

Ігрові

Рекомендації щодо навчально-методичного та матеріально-технічного забезпечення

Рекомендації щодо проведення логопедичних занять:

- задіяти різні аналізатори при вивченні звуків та літер практичне оперування предметами та реалізація власних дій;
- включення в хід заняття завдання та вправи, що сприяють стимулюванню пізнавальної активності, розвитку розумових операцій на мовному матеріалі систематичне повторення пройденого матеріалу для автоматизації навичок.

Висновок

«Три речі – розум, дія, мовлення – і є сіль життя»

Ян Амос Каменський (1592 – 1670)

